

המוסד לביטוח לאומי - מינהל ביטוח גביה

פרטי החוזר:

תאריך: 13/03/2019

חוזר ביטוח מס' 1465/

חוזר מעסיקים מס' /1481

חוזר גל"ש מס' /1445

נושא: דמי ביטוח

תת נושא: החזר דמי ביטוח

שם החוזר: החזר דמי ביטוח כתוצאה משינוי מעמד בדיעבד

תכני החוזר:

תוכן עניינים

- 1..... מטרת החוזר
- 2..... פתח דבר
- 2..... החזרי דמי ביטוח למעסיק
- 3..... מקרים מיוחדים
- 4..... רשימת תפוצה

מטרת החוזר

בחוזר זה יפורטו הכללים על פיהם יש לבחון החזר את דמי הביטוח.
חוזר ביטוח/1363 חוזר גלש/1357 חוזר מעסיקים/1431 – מבוטלים.
מהיום ואילך יש לפעול לפי ההנחיות שבחוזר זה.

פתח דבר

במסגרת עבודתנו השוטפת בקביעת מעמדם של מבוטחים או נתקלים גם במצבים בהם מגדיל מעסיק את הכנסת המבוטח סמוך למועד הגשת תביעה לגמלה (מצב הנפוץ בעיקר בהעסקת קרובי משפחה).

כמו כן אנו נתקלים גם במקרים בהם המעסיק מדווח על מבוטח כעובד שכיר כאשר נבחן ונמצא, כי לא בוצעה כלל עבודה בפועל, או לכל היותר מדובר בעזרה משפחתית שלא התגבשה לכדי עבודה ממשית ובפועל.

כידוע, בין אם מבוטח לא עבד כלל או שתרומתו במקום העבודה הסתכמה בעזרה משפחתית, **התוצאה המשפטית לעניין החוק היא זהה** – אותו מבוטח אינו יכול ליהנות ממעמד של עובד שכיר (אם יש חשד למרמה – יש כידוע לפעול בהתאם לנוהל של העברת התיק ליחידה לתיאום באגף החקירות).

במצבים בהם מתקבלת בקשה ע"י המעסיק ו/או המבוטח להחזיר את דמי הביטוח שנוכו מהשכר בגין התקופה בה לא הוכרו יחסי עובד ומעביד, **העיקרון המנחה הוא, שהכנסה שדווחה ע"י מעסיק לקרוב משפחתו שלא עומד בהגדרת "עובד" בחוק – שייכת למעשה למעסיק. יש לזכור, שמעסיק כזה נהנה מהוצאות שכר לכאורה שלא כדין בשל כך שדווח על אדם שלא עונה להגדרת "עובד" בחוק ובכך ייתכן והקטין את שיעור המס בו הוא חייב (ושיעור דמי הביטוח אם הוא עצמאי), כמו כן "פיצל" את דמי הביטוח בכך שנהנה גם מכפל דמי ביטוח מופחתים.**

החזרי דמי ביטוח למעסיק

בין אם מדובר במעסיק פרטי ובין אם מדובר בחברה יש לפעול באופן הבא:

קביעה כי לא התקיימו יחסי עובד מעביד

פקיד ביטוח וגביה קבע שלא התקיימו יחסי עובד ומעביד (בין אם המבוטח שדווח כעובד שכיר לא עבד בכלל או שמדובר בעזרה משפחתית).

- הפקיד ישלח למעסיק מכתב מס' 614 ("קבמע – קביעת מעמד") בהתאם לחוזר ביטוח/1406 וחוזר מעסיקים/1449. בסעיף 3 במכתב זה נרשם כי "לא מגיע החזר דמי ביטוח. השכר מלא/חלקי המדווח על העובד שייך למעשה למעסיק בהתאם להוראות סעיפים 357 ו/או 358 לחוק".
- ניתן יהיה להחזיר את דמי הביטוח בהתאם לקביעה רק כאשר תתקבל שומה חדשה של המעסיק. ככל שיעלה כי הכנסתו של המעסיק לא גדלה כמצופה ממצב בו מופחתות הוצאות השכר שדווחו בגין המבוטח – יש להעביר התיק לבדיקת תחום הביטוח במשרד הראשי.

הערה:

כאשר מדובר במעסיק שהוא חברה בע"מ – יש לייחס את החזרי דמי הביטוח לבעלי השליטה באופן יחסי לחלקם בחברה. (בשלב הזה הטיפול יעשה ידני).
כל החזרי דמי הביטוח הנ"ל כפופים לכללים בנושא ההתיישנות.

קביעה כי מדובר בהגדלת שכר מלאכותית

פקיד ביטוח וגביה קבע שהתקיימו יחסי עובד ומעביד אך יש הגדלת שכר שנבדק ונמצא שהיא מלאכותית שמטרתה להגדיל שלא כדין בסיס לחישוב הגמלה

- בסיס ההכנסה לחישוב הגמלה יהיה הבסיס שלפני הגדלת השכר.
- הפקיד ישלח למעסיק מכתב ממסך 614 ("קבמע – קביעת מעמד") בהתאם לחוזר ביטוח/1406 וחוזר מעסיקים/1449. בסעיף 3 במכתב זה נרשם כי "לא מגיע החזר דמי ביטוח. השכר מלא/חלקי המדווח על העובד שייך למעשה למעסיק בהתאם להוראות סעיפים 357 ו/או 358 לחוק".
- ניתן יהיה להחזיר את דמי הביטוח בהתאם לקביעה רק כאשר תתקבל שומה חדשה של המעסיק. ככל שיעלה כי הכנסתו של המעסיק לא גדלה כמצופה ממצב בו מופחתות הוצאות השכר שדווחו בגין המבוטח – יש להעביר התיק לבדיקת תחום הביטוח במשרד הראשי.

הערה:

כאשר מדובר במעסיק שהוא חברה בע"מ – יש לייחס את החזרי דמי הביטוח לבעלי השליטה באופן יחסי לחלקם בחברה. (בשלב הזה הטיפול יעשה ידני).
כל החזרי דמי הביטוח הנ"ל כפופים לכללים בנושא ההתיישנות.

מקרים מיוחדים

כאשר מתברר כי בוצעה בפועל עבודה כעצמאי

במקרים בהם יתברר כי אמנם לא התקיימו יחסי עובד ומעביד בין הצדדים אולם המבוטח/ת עבדה/ת בפועל כעובד/ת עצמאי/ת – על פי כלל שנקבע כבר בעבר **לא נשנה את העיסוק בדיעבד**.

וזאת מאחר שבין אם כעובד שכיר ובין אם כעובד עצמאי – ממילא יש לו כיסוי ביטוחי לנפגעי עבודה, זו"ש ולאמהות. אשר על כן, המעמד יישאר כפי שהוא והמבוטח ייחנה מתקופות ביטוח (למעט אם מדובר בענפי ביטוח בהם מבוטח רק עובד שכיר – פש"ר ואבטלה – אז המבוטח לא יוכל ליהנות מביטוח בענפי ביטוח אלו – יש לשלוח העתק מההחלטה למחלקת אבטלה ופש"ר).

כלל זה לא יחול על מבוטחים שהם עובדים עצמאיים המדווחים כשכירים ע"י אחת מהחברות החשודות בהנפקת תלושי שכר למי שעובד עצמאי. במקרים אלו יטפל הפקיד כפי שהונחה בחוזר 1413.

המוסד לביטוח לאומי - מינהל ביטוח גביה

כאשר מתברר כי בוצעה בפועל עבודה כשכיר

במקרים בהם קבע הפקיד, כי התקיימו יחסי עובד ומעביד בין הצדדים כאשר העובד השכיר הופיע במוסד לביטוח לאומי וברשויות המס כעובד עצמאי (למשל מחמת ניצול עמדת המיקוח החזקה של המעביד שכפה עליו להירשם כעצמאי ו/או כאשר קיים פס"ד בו בית הדין קבע מעמדו של מבוטח כעובד שכיר (ויודגש כי מדובר בפסק דין אשר נכנס לסוגיית יחסי עובד ומעביד כי אין המדובר בהסכם פשרה או פס"ד שניתן בהיעדר כתב הגנה של המעביד) יפעל הפקיד באופן הבא:

- יסווג את מעמדו כעובד שכיר במערכת ויבטל את הרישום של המבוטח כעובד עצמאי.
 - דמי הביטוח שיופיעו כיתרת זכות בתיקו של המבוטח יועברו במלואם לתיק הניכויים של המעביד, לאחר שיבוצעו קביעות למעביד.
 - המבוטח לא יקבל שום החזר של דמי ביטוח שכן מדובר בסכומים אותם ממילא חייב היה המעביד לנכות ממנו.
- לתשומת לבכם**

- בכל מקרה בו נקבע כי לא בוצעה עבודה בפועל, יבוטלו תקופות הביטוח, בין אם בוצע החזר ובין אם לאו.
- אם מדובר בבעל מניות שדיווח על עצמו לפי שכר מסוים וביקש לתקן הדוחות – אין להתיר לו לקבל החזרים, גם אם במס הכנסה אושר לו, שכן הוא נהנה מזכות ביטוחית במוסד לביטוח לאומי - לפי השכר שדיווח לנו עליו לפני התיקון.
- בכל מקרה בו סבור הפקיד כי יש היבט פלילי בהתנהלות המעביד כגון דיווח על אדם כעובד שלו, שהתברר שכלל לא עבד, יפעל בהתאם להנחיות הקיימות בנושא זה.

רשימת תפוצה

מנהלי תחום ביטוח וגביה
[לחזרה לתוכן העניינים](#)